

Súd: Okresný súd Košice okolie
Spisová značka: 16C/265/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7513213578
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Sinčáková
ECLI: ECLI:SK:OSKE3:2018:7513213578.11

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice - okolie sudkyňou JUDr. Zuzanou Sinčákovou vo veci žalobcu Ing. Z. K., H.. XX.XX.XXXX, bytom E. XXX, zastúpeného Mgr. Richardom Petrovom, advokátom, Františkánska 3, Košice proti žalovanej M. E., H.. XX.XX.XXXX, C. E. XXX, zastúpenej Mgr. Jankou Krakovskou, advokátkou, Čajakova 1, Košice v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia

rozhodol:

Žalobu zamietá.

Žalovaná má voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou súdu dňa 19.8.2013 sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 25.000,-eur s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne od 20.9.2011 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania.

Žalobu odôvodnil tým, že dňa 15.6.2002 uzavrel manželstvo s Ing. F. K., ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 13P 46/2011 zo dňa 31.10.2012. V roku 2008 matka jeho bývalej manželky - žalovaná kúpila dom v obci E. súp. č. XXX T. H. F. Č.. XXX, katastrálne územie E.. Žalobca sa v roku 2008 spolu s bývalou manželkou a žalovanou presťahoval do uvedenej nehnuteľnosti, ktorú v priebehu mesiacov júl až december tohto roka zrekonštruovali. Na rekonštrukciu nehnuteľnosti boli použité peňažné prostriedky v celkovej výške približne 50.000,-eur výlučne z bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a jeho bývalej manželky (ďalej aj ako „BSM“). Žalobca spolu s bývalou manželkou, dcérou žalovanej investovali svoje spoločné prostriedky do rekonštrukcie nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej ako manželia na základe dohody so žalovanou o neobmedzenom užívaní tejto nehnuteľnosti. Žalobca opustil spoločnú domácnosť s bývalou manželkou dňa 3.7.2011 a v ďalšom období až do septembra 2011, kedy bývalá manželka podala návrh na rozvod, sa pokúšali vzájomné nezhody vyriešiť. Doručením návrhu na rozvod žalobcovi v októbri 2011 odpadol právny dôvod, na základe ktorého žalobca užíval nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovanej a zároveň došlo na jej strane k vzniku bezdôvodného obohatenia vo forme majetkového prospechu spočívajúceho v zhodnotení nehnuteľnosti vykonanou rekonštrukciou. Nakoľko žalobca nevie ku dňu vzniku bezdôvodného obohatenia určiť výšku zhodnotenia nehnuteľnosti vykonanou rekonštrukciou, touto žalobou si uplatňuje polovicu hodnoty vynaložených peňažných prostriedkov z BSM t.j. 1/2 z 50.000 eur.

2. Žalovaná so žalobou nesúhlasila a považovala ju za bezdôvodne podanú, neopierajúcu sa o žiadne relevantné dôkazy. Skutočnosti uvedené v žalobe považovala za vymyslené a vykonštruované. Mala za to, že žaloba je koncipovaná ako žaloba na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v dôsledku čoho namietala nedostatok aktívnej i pasívnej vecnej legitímácie. V tomto konaní by sa

prejudikovalo vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov, ktoré sa musí riešiť komplexne v inom konaní. Zároveň vzniesla námietku premlčania nároku. Navrhla žalobu v celom rozsahu zamietnuť a priznať jej náhradu trov konania.

Vznesenú námietku premlčania opierala žalovaná o skutočnosť, že k „údajnému“ zhodnoteniu nehnuteľnosti malo dôjsť podľa tvrdenia žalobcu v roku 2008 a žaloba bola podaná až v roku 2013. Mala za to, že počiatok omeškania sa odvíja od vynaloženia „údajných investícií“, a teda premlčacia doba uplynula najneskôr koncom roka 2010. Tvrdenie žalobcu, že doručením návrhu na rozvod odpadol právny dôvod, na základe ktorého žalobca užíval nehnuteľnosť vo vlastníctve žalovanej a došlo na jej strane k vzniku bezdôvodného obohatenia vo forme majetkového prospechu, nemá oporu v zákone. Okolnosť, kedy žalobca nehnuteľnosť vypratol resp. mu bol doručený návrh na rozvod manželstva, považovala za právne irelevantnú. Poukázala na skutočnosť, že rozhodujúce je:

1. kedy sa oprávnený, teda žalobca dozvedel, že došlo k bezdôvodnému obohateniu - žalobca mal túto vedomosť od začiatku, pretože mu bolo od počiatku známe, že údajné „investície“ vynakladá do cudzieho vlastníctva

2. kto sa na jeho úkor obohatil - žalobca od počiatku vedel, že „investuje“, čo neinvestoval, do majetku žalovanej.

Vychádzajúc zo súdnej judikatúry mala za to, že dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe nárok priznať (§100 ods. 1, veta 3 Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom k tomu, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov (viď napr. R 29/1983). Do súdneho spisu doložila rozhodnutia v analogických veciach: rozhodnutie NS SR sp.zn. 3Cdo 231/2009, Krajského súdu v C. sp. zn. 9Co 86/2012, Krajského súdu v Ž. sp. zn. 9Co 287/2011 a Krajského súdu v Nitre sp.zn. 8Co 15 9/2012.

3. Na vznesené námietky vecnej legitímácie a premlčania reagoval žalobca predovšetkým v písomnom podaní zo dňa 13.2.2015, v ktorom zdôraznil, že podanou žalobou si uplatňuje časť pohľadávky, ktorá vznikla za trvania manželstva ako záväzok tretej osoby za bezdôvodné obohatenie plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Uvedená pohľadávka vznikla ako pohľadávka oboch manželov ako bezpodielových spoluvlastníkov a túto je oprávnený vymáhať každý z bývalých manželov ako veriteľ aj po zániku BSM. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR 22Cdo 366/99 zo dňa 17.4.2001, ktorý riešil otázku aktívnej legitímácie jedného z bývalých manželov na podanie žaloby o vydanie veci patriacej do BSM, ktoré ešte nebolo vyporiadané. Tiež poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 21 Cdo 5138/2007 za dňa 12.8.2009, z ktorého vyplýva, že prípadné vyporiadanie BSM nemá vplyv na obsah záväzkového vzťahu, ktorý vznikol medzi treťou osobou ako dlžníkom a manželmi ako veriteľmi. Zároveň toto rozhodnutie rieši otázku rozsahu aktívnej legitímácie len jedného z manželov vo vzťahu k celej pohľadávke. Vychádzajúc z tohto rozhodnutia, v prípade ak sú veriteľmi manželia a z povahy pohľadávky, ani z právneho úkonu resp. právnej skutočnosti, z ktorej vznikol záväzok dlžníka voči nim nevyplýva solidarita, je tento dlžník povinný splniť svoj dlh oboom manželom rovným dielom, teda polovicou. Celú pohľadávku môže jeden z bývalých manželov uplatniť len na základe splnomocnenia druhého manžela. Žalovanou vznesenú námietku premlčania považoval za nedôvodnú vzhľadom na právny dôvod vzniku pohľadávky, ktorým je plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol a nie plnenie bez právneho dôvodu, ktorý by absentoval od počiatku vynakladania prostriedkov na rekonštrukciu nehnuteľnosti. Z uvedeného dôvodu podľa názoru žalobcu začala subjektívna dvojročná premlčacia lehota plynúť najskôr dňom doručenia návrhu na rozvod manželstva, pričom žaloba bola podaná pred jej uplynutím.

Pokiaľ ide o námietku „existencie“ pohľadávky, zdôraznil, že výška zhodnotenia nehnuteľností má byť určená ku dňu vzniku bezdôvodného obohatenia na strane jej vlastníka, teda ku dňu odpadnutia právneho dôvodu, z ktorého sa plnilo. Na preukázanie presnej výšky zhodnotenia nehnuteľností navrhol vykonať znalecké dokazovanie s tým, že súdu ako dôkazný prostriedok predložil znalecký posudok vypracovaný na ohodnotenie ceny nehnuteľnosti k obdobiu čerpania úveru, teda pred rekonštrukciou. Žalobca tvrdil, že k vzniku bezdôvodného obohatenia žalovanej došlo odpadnutím dôvodu, pre ktorý došlo k investíciám a nie je rozhodujúce, či týmto dôvodom bola dohoda o neskoršom vyporiadaní vlastníctva k nehnuteľnosti alebo žalovanou tvrdená dohoda o spoločnom bývaní v jej nehnuteľnosti. V oboch prípadoch došlo ku skončeniu právneho vzťahu z nej vyplývajúceho v časovom momente, kedy bolo zrejmé, že nedôjde k jej naplneniu, a to buď žalobcom tvrdeným vyporiadaním alebo žalovanou tvrdenou možnosťou spoločného bývania. Žalobca odvodzuje tento časový moment od podania návrhu na rozvod manželstva s dcérou žalovanej. K posúdeniu otázky možného vzniku bezdôvodného obohatenia v skutkovo porovnateľnom prípade, teda v prípade investícií manželmi

do nehnuteľnosti rodiča jedného z nich, žalobca predložil rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 22 Cdo 3194/2009 zo dňa 19.4.2012.

4. S účinnosťou od 1.7.2016 sa na konanie sporových strán pred súdom vzťahuje zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Súd podľa tohto predpisu postupuje aj v konaniach začatých pred účinnosťou tohto zákona (§ 470 ods.1 CSP).

5. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jedna zo strán sporu subjektom práva a druhá na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v civilnom procesnom práve používa pojem vecná legitímácia. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide. Aktívna aj pasívna vecná legitímácia je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta. Nedostatok vecnej legitímácie, či už aktívnej alebo pasívnej, má za následok zamietnutie žaloby.

6. Podľa názoru súdu žalobcovi svedčí aktívna vecná legitímácia v konaní. Žalobca je jedným z bývalých manželov, ktorí mali spoločné finančné prostriedky (prostriedky v BSM) investovať do cudzej nehnuteľnosti. Pohľadávka mala vzniknúť vo vzťahu k obojm manželom a túto sú oprávnení uplatňovať v celom rozsahu spoločne resp. ju môže uplatniť ktorýkoľvek z manželov v 1/2, vychádzajúc z domnienky, že podiely oboch manželov sú rovnaké.

V priebehu konania došlo k uplynutiu 3-ročnej zákonnej lehoty na uzavretie dohody o vyporiadaní BSM resp. na podanie návrhu na vyporiadanie BSM súdom. K vyporiadaniu dohodou ani k podaniu návrhu na vyporiadanie súdom nedošlo. Preto platí zákonná fikcia, že medzi bývalými manželmi došlo k vyporiadaniu tak, že pokiaľ ide o hnuťelné veci, manželia sa vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastníak používal. O ostatných hnuťelných veciach a o nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pre manželov spoločné (§149 ods.3 Občianskeho zákonníka). Táto domnienka platí aj pre pohľadávku bývalých manželov voči tretej osobe, vyplývajúcu z BSM, a preto súd zastáva názor, že úhrady takého dlhu sa môže domáhať ktorýkoľvek z bývalých manželov v rozsahu na neho pripadajúceho podielu t.j. v 1/2.

Súd pritom poukazuje na žalobcom predložené rozhodnutia NS ČR (sp.zn. 21Cdo 5138/2007 a sp.zn. 22Cdo 366/1999), ktoré síce neupravujú totožnú situáciu, avšak závery Najvyššieho súdu ČR ohľadom aktívnej legitímácie žalobcu v tomto konaní sú použiteľné pre toto konanie (právna úprava vyporiadania BSM v SR a ČR je takmer rovnaká).

7. Žaloba smeruje voči vlastníčke nehnuteľnosti, nehnuteľnosť ktorá mala byť zhodnotená prostriedkami pochádzajúcimi z BSM manželov, z čoho vyplýva pasívna legitímácia žalovanej v tomto konaní. Námietku neexistencie pasívnej legitímácie v konaní súd preto posúdil ako nedôvodnú.

8. Právo žalobcu ako právo majetkovej povahy podlieha premlčaniu v súlade s ust. 100 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v zákone ustanovenej (§ 101 - § 110 Občianskeho zákonníka).

9. Podľa ust. § 107 ods.1, ods.2 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

10. Podľa ust. § 451 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu,

plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

11. Pokiaľ dôjde k premlčaniu práva, nemôže ho priznať súd, pokiaľ sa dlžník premlčania dovolá (§100 ods. 1 veta tretia Občianskeho zákonníka).

12. Zákon pre premlčanie bezdôvodného obohatenia stanovuje 2-ročnú subjektívnu premlčaciu lehotu plynúcu odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Zároveň je však stanovená 3-ročná objektívna premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu. Medzi stranami bol sporný okamih začatia plynutia premlčacej lehoty.

Žalobca viaže moment začatia plynutia premlčacej lehoty na doručenie návrhu na rozvod (doručený žalobcovi v októbri 2011), kedy podľa jeho názoru odpadol právny dôvod na užívanie nehnuteľnosti, ktorá bola zhodnotená. Žalobca pritom poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 22Cdo 3194/2009, z ktorého vyplýva, že osoby, ktoré užívali cudziu nehnuteľnosť, investíciami do nej zlepšovali i vlastné bývanie, pričom tým zároveň čiastočne kompenzovali výhodu bezplatného bývania. V okamihu, keď skončila možnosť týchto osôb bývať v dome, odpadol právny dôvod investícií a až v tomto okamihu mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie na strane vlastníka nehnuteľnosti, avšak iba vtedy a v takej miere, pokiaľ tieto investície neboli kompenzované hodnotou plnenie (bývania), ktoré sa im dostalo.

Žalovaná tvrdila, že išlo o plnenie bez právneho dôvodu a premlčacia lehota začala plynúť okamihom vynaloženia finančných prostriedkov na predmetnú nehnuteľnosť (vynaloženie ktorých však popierala), pričom odkazovala na obdobný názor prezentovaný vo viacerých rozhodnutiach krajských súdov (uvedené v 2.bode odôvodnenia).

13. Súd sa priklonil k právnemu názoru, že vynaloženie prostriedkov na zhodnotenie nehnuteľnosti žalobcom neznamena plnenie bez právneho dôvodu, ale na základe dôvodu, ktorý v danom prípade existoval. Týmto dôvodom bolo zhodnotenie spoločne užíwanej nehnuteľnosti. Súd preto nepovažuje za rozhodujúci pre vznik prípadného bezdôvodného obohatenia okamih investovania do nehnuteľnosti, ale okamih opustenia nehnuteľnosti, kedy odpadol právny dôvod užívania nehnuteľnosti a mohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie. Dôvodom na investovanie, zhodnotenie nehnuteľnosti bolo spoločné užívanie nehnuteľnosti, o čom bola minimálne konkludentná dohoda medzi vlastníčkou nehnuteľnosti a bývalými manželmi. Žalobcovi (a jeho bývalej manželke) bolo umožnené bývať v predmetnej nehnuteľnosti, čo vyplynulo zo zhodných tvrdení strán sporu i svedkyne - bývalej manželky žalobcu. Existencia dohody o investovaní a následnom prevode spoluvlastníckeho podielu na žalobcu resp. bývalých manželov ako to tvrdil žalobca, nebola v konaní preukázaná. Viazanie okamihu začatia plynutia premlčacej lehoty na okolnosť, že žalobcovi bol doručený návrh na rozvod manželstva, z čoho mal vyvodit', že k naplneniu dohody o prevode spoluvlastníckeho práva nedôjde, je preto nedôvodné.

Žalobca tiež tvrdil, že začiatok plynutia premlčacej lehoty mohol u neho nastať najskôr od podania návrhu na rozvod zo strany bývalej manželky. V auguste 2011 ešte žalobca nemal vedomosť o tom, že došlo k trvalému ukončeniu manželského spoluzitia a že trvale opúšťa spoločnú domácnosť. V auguste 2011 bývalí manželia navštevovali manželskú poradňu, a teda sa nejavilo, že ide o trvalý rozvrat a trvalé ukončenie bývania. Uvedené skutočnosti vyplývajú aj z výpovedí bývalých manželov v rozvodovom konaní, a preto navrhol ako dôkaz pripojiť rozvodový spis.

S touto argumentáciou sa súd nestotožňuje a má za to, že dôležitý je okamih ukončenia užívania nehnuteľnosti, ktorú mal žalobca (spolu s bývalou manželkou) zhodnotiť. Samotné začatie konania o rozvod manželov resp. doručenie takéhoto návrhu žalobcovi súd považuje pre začiatok plynutia premlčacej lehoty za irelevantné. Za rozhodujúci okamih súd posúdil samotné odpadnutie právneho dôvodu zhodnocovania nehnuteľnosti, ktorým je ukončenie užívania nehnuteľnosti. Je nesporné a nepochybné, že žalobca opustil predmetnú nehnuteľnosť dňa 3.7.2011. Subjektívne pocity žalobcu a pocity nádeje, že sa manželstvo urovná a dôjde k obnoveniu manželského spoluzitia, sú nepodstatné. K obnoveniu manželského spoluzitia by mohlo dôjsť aj po podaní návrhu na rozvod i počas neho, a aj mimo uvedenej nehnuteľnosti. Viazanie začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na uvedené skutočnosti je podľa súdu nedôvodné a právne irelevantné. Súd preto nepovažoval za podstatné vykonať dokazovanie pripojením rozvodového spisu žalobcu a jeho manželky a takýto návrh zamietol.

14. Vychádzajúc zo žalobcom predloženého rozsudku NS ČR sp.zn. 22Cdo 3194/2009, ale aj nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 17.2.2016, sp.zn. I.ÚS 548/2015 má súd za to, že okamihom začatia plynutia premlčacej doby (subjektívnej i objektívnej) pre bezdôvodné obohatenie je v prejednávanej veci okamih opustenia nehnuteľnosti t.j. 3.7.2011. Žaloba bola podaná na súde dňa 19.8.2013 t.j. po uplynutí 2-ročnej subjektívnej premlčacej lehoty. Nakoľko premlčané právo veriteľovi nemožno priznať, žaloba bola zamietnutá.

15. K argumentácii žalobcu, že na prípadné premlčanie by súd nemal prihliadať, nakoľko toto by bolo v rozpore s dobrými mravmi, keďže je potrebné zohľadniť, že k vynaloženiu finančných prostriedkov na zhodnotenie nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej došlo, súd uvádza, že premlčanie má motivovať osoby, aby sa včas domáhali svojich práv. Účelom premlčania je jednak stimulovať subjekty k včasnému vykonaniu subjektívnych občianskych práv (požiadavok), jednak čeliť tomu, aby dlžníci neboli, pokiaľ ide o ich povinnosti, vystavení po časovo neurčitú dobu donucujúcemu zákroku (tzv. vynútitel'nosti) zo strany súdov. Tým inštitút premlčania v súlade s požiadavkou právnej istoty bráni existencii dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv a ním zodpovedajúcich povinností, ktoré sú, najmä pokiaľ ide o ich dokazovanie po uplynutí dlhšej doby, vždy späté s určitou spornosťou. Možno teda povedať, že povinnému subjektu je poskytnutá námietkou premlčania účinná možnosť jeho ochrany pred uvedenými negatívnymi dopadmi dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv. Je na úvahe povinného subjektu, či námietku premlčania uplatní, alebo nie. Súčasne treba pripomenúť, že Občiansky zákonník zdôrazňuje aj vlastné pričinenie subjektov, pokiaľ ide o ochranu ich práv, a požaduje, aby predovšetkým oni samé sledovali svoje subjektívne práva a robili také kroky, aby nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu (viď. nález Ústavného súdu ČR z 11.5.2000, sp. zn. III. ÚS 158/99).

16. Podľa ust. § 3 ods.1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

17. Ústavný súd SR konštatoval, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (viď uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 20.4.2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011). Tiež bolo Ústavným súdom SR konštatované, že uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi. Ak účastník konania, voči ktorému sa táto námietka uplatnila, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mal by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a tento rozpor aj náležite preukázať (viď uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 23.9.2013 sp. zn. IV. ÚS 542/2013).

Rovnako tak právna teória nevylúčila námietku premlčania ako výkon práv odporujúci dobrým mravom: „...v rámci slovenského právneho poriadku, ktorý je založený na dodržiavaní písaných právnych noriem, nesmie byť nadmerná a neuvážená aplikácia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na ujmu právnej istoty, ktorá je garantovaná práve písaným právom. Premlčanie ako klasický hmotnoprávny inštitút prispieva k právnej istote a je inštitútom výslovne v zákone upraveným, preto vznesenie námietky premlčania samo o sebe nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Dôvodnosť vznesenej námietky premlčania nie je dôvodom na aplikáciu § 3 ods.1 Občianskeho zákonníka, pretože by sa tým poprel účel inštitútu premlčania, ktorým je stimulácia veriteľa k včasnému uplatneniu práva tým, že v dôsledku uplatnenia premlčania dochádza k zániku právneho nároku a súd uplatnené právo nemôže v súdnom konaní priznať. Ak však k vznesenej námietke premlčania pristúpi osobitná skutočnosť, ktorú veriteľ nezavinil, môže uplatnenie námietky premlčania spôsobiť, že takýto výkon práva bude v rozpore s dobrými mravmi. Pôjde o prípady, keď vznesenie námietky premlčania ako výkon práva dlžníka má povahu šikanózneho

uplatnenia práva, jeho zneužitia alebo iného rozporu s dobrými mravmi. Prípadné posúdenie rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi je možné aplikovať len vo výnimočných situáciách, po zvážení konkrétneho prípadu a má byť skôr výnimkou ako pravidlom, čo potvrdzujú aj nálezy Ústavného súdu ČR. Neuvážená a nedostatočne odôvodnená aplikácia inštitútu dobrých mravov by v konečnom dôsledku mohla viesť k neželanému efektu oslabovania subjektívnych práv jednotlivcov. Posúdenie prípadného rozporu in concreto už ostáva na úvahe súdu v konkrétnom posudzovanom prípade, pričom súd by mal vždy prihliadať na skutočnosť, či účastník, na úkor ktorého sa námietka premlčania vzniesla, uplynutie premlčacej doby zaviniť, resp. či mohol nejakým spôsobom ovplyvniť uplatnenie práva. Zásadnou bude i zodpovedanie otázky intenzity zásahu do subjektívnych práv účastníka konania. Súd by preto mal v aplikačnej praxi, naozaj len vo výnimočných prípadoch, zmiernovať neprímeranú tvrdosť zákona...“ (K., S. - Ď., Z.: Námietka premlčania a rozpor s dobrými mravmi. Bulletin slovenskej advokácie, 19, 2013,č. 4, 14 - 22.)

18. V danom prípade z konania nevyplývajú okolnosti, ktoré by odôvodňovali neprihliadať na premlčanie z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Žalobca mal možnosť uplatniť svoje právo na súde skôr, neuplatnenie včas zaviniť sám a priznanie účinkov premlčania neznamena pre neho neprímerane tvrdý postih. Len samotná okolnosť, že došlo k vynaloženiu finančných prostriedkov na majetok inej osoby, neznamena výkon práv a povinností v rozpore s dobrými mravmi. Takýmto posudzovaním by bol popretý účel inštitútu premlčania.

19. Nakoľko súd zamietol žalobu pre premlčanie nároku, jej dôvodnosťou - či a v akom rozsahu došlo k zhodnoteniu nehnuteľnosti žalobcom, sa ďalej nezaoberal.

20. Podľa ust. § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

O náhrade trov konania bolo rozhodnuté v zhode s ust. § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

21. V konaní bola procesne úspešnou stranou žalovaná, preto jej bola priznaná plná náhrada trov konania.

22. Žalobca pre prípad zamietnutia žaloby navrhoval o trovách konania rozhodnúť tak, že žiadna zo strán sporu nemá právo na ich náhradu. Poukazoval na osobitosti a okolnosti prípadu a na to, že procesná obrana žalovanej spočívala od začiatku v neexistencii aktívnej a pasívnej legitímácie v spore a pokiaľ ide o premlčanie, uvádzala iné dôvody premlčania nároku, z akých vychádzal súd. Zdôraznil, že podľa jeho názoru je vznesená námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko došlo k vynaloženiu nákladov a k zhodnoteniu nehnuteľnosti žalovanej. Žalovaná nevidela dôvod na nepriznanie náhrady trov konania, keďže na túto má podľa CSP nárok, ak súd žalobu zamietne.

23. Podľa ust. § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

24. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania rozhoduje súd spravidla podľa zásady úspešnosti v konaní, ako prioritnej zásady pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 255ods. CSP). Keďže v niektorých prípadoch by striktné aplikovanie zásady úspešnosti v spore bez zohľadnenia ostatných okolností konkrétneho prípadu mohlo viesť v praxi k nežiaducej tvrdosti a nebolo by v súlade so všeobecnou zásadou spravodlivosti rozhodovania súdu, zákon umožňuje zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich platenie a náhradu trov konania v takýchto špecifických prípadoch a dáva súdu možnosť výnimočne uplatniť moderačné oprávnenie podľa ustanovenia § 257 CSP. Musí ísť však o dôvody hodné osobitného zreteľa a súbežne musí ísť o výnimočné okolnosti, ktoré odôvodňujú opodstatnenosť použitia tohto zákonného ustanovenia. Dôvody hodné osobitného zreteľa môžu spočívať v okolnostiach prejednávaneho prípadu alebo v dôvodoch týkajúcich sa strany sporu.

V danom prípade súd nezistil výnimočnosť okolností odôvodňujúcich nepriznanie náhrady trov konania procesne úspešnej strane. Žalovaná sa v konaní procesne bránila, okrem nedostatku vecnej legitímácie namietala aj neexistenciu žalovanej pohľadávky a premlčanie uplatneného nároku, pričom práve v dôsledku vznesenej námietky premlčania bola v konaní úspešná. Neboli tiež zistené žiadne okolnosti pre nepriznanie náhrady trov z dôvodu majetkových, sociálnych či osobných pomerov strán sporu.

25. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje, v dvoch písomných vyhotoveniach. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§355 ods.1, § 362 ods.1 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§365 ods.1 CSP).

Ak žalovaný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, žalobca môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení).